

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Poemata Ferdinandi Episcopi Monasteriensis Et Paderbornensis, S. R. I. Principis, Comitis Pymontani, Liberi Baronis De Furstenberg

Ferdinand <Paderborn, Bischof, II.>

Parisiis, 1684

In Bernardum Fulgosium, Medicum et Poetam Malum. Fabii Chisii S.R.E.
Cardinalis ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-7748

92 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

IN

BERNARDUM FULGOSIUM,

MEDICUM ET POETAM MALUM.

CUM tua, FULGOSI, tellus errata medentis
Celet, & aggesta funera condat humo:
Quæ nunc tanta animum cepit dementia, luci
Ut mala committi carmina discupas?

F A B I I C H I S I I

S. R. E. CARDINALIS

AUSPICATISSIMUS NATALIS

*Hendecasyllabis jam olim celebratus, antequam Pontifex Maximus
renunciaretur.*

INGENS gloria purpuræ Latinæ,
Phœbi delictum, medulla Suadæ,
Sacrorum Cynosura certa vatam,
Paullum, magne FABI, graves labores
Alti pectoris, arduæque Romæ
Fultum consiliis remitte pondus,
Et nostris solito favore Musis
Aspira facilem secundus auram,
Dum natalitias sacrare cantu
Idus Hendecasyllabi laborant.
Quos duros licet, ac parum politos
Levi pumice, Dædalaque lima,
Ut blando tamen in sinu receptos
Illa fronte legas, precamur, illa,

Qua Septem juga, purpuramque Romæ,
 Et curas Latii Patris serenas,
 Et nostri rapis ingeni calorem.

Vestris nunc opus est choris, venite
 Suaves Lætitiæ, venite Plausus,
 Cantus, Gaudia, Gratia, Camenæ.
 Festivo Genium vocate ludo,
 Et fertis, & odoribus Sabæis;
 Et natalitiis adeste sacris
 Faustis ominibus, bonisque verbis.
 Sollemnem Februarii reduxit
 Quinquagesima sexta bruma lucem.
 Natales FABII canamus Idus:
 Idus tot maris Indici lapillis
 Signandas, quot hiems creat pruinas,
 Quot ver purpureum per arva flores;
 Quot votis celebravit & coronis
 Natalem Venusina Musa lucem
 Mæcenatis agens, Aprilis Idus;
 Quot votis cumulavit & coronis
 Idus, Mercurii diem, vetustas
 Maio fidere, nobilesque partu
 Octobres coluit Maronis Idus.

Ergo cum superas beatus infans
 Natus Chisiades, futurus Heros,
 Blando murmure personaret auras,
 Vagitus tener, ac rudes querelæ
 Commissæ Zephyris, procul remotas

Parnassi geminis novem Camenas
 Excivere jugis, Claroque Phœbum,
 Et Pandionis arcibus Minervam.
 Illæ Pegaseos repente fontes
 Liquerunt, & Hyanthias cavernas,
 Et Pindi virides tulere lauros,
 Et molles violas, rosæque florem,
 Parvis munera delicata cunis.
 Princeps Calliope labella primum
 Permultit tribus osculis puelli,
 Et vatum simul entheos furores
 Afflavit, tenerosque fronde crines
 Cinxit, Bacche, tua, tuaque, Daphne,
 Nostris Orphea gratulata terris
 Dono Cœlituum novo renatum.
 Hinc fati quoque consciā sorores
 Arrisere Deæ, lyramque Pæan
 Donavit puero. puer jocosus
 Arreptas digito fides procaci
 Prensavit, fidium daturus omen,
 Ut quondam dedit Hercules tenellus
 Omen roboris anguibus peremtis.
 Tunc amplexa tenacibus lacertis
 Mellitum stupet undecumque Pallas
 Infantem, cerebrumque mollicellum
 Implet numinis, ac suas olivas
 Pacis præmia subligat corymbis.
 Adfunt, & comitum trahunt catervas,

Linquentes Ciceronis æviterni
 Pictum veris honoribus sepulcrum,
 Quo fixere domum, diserta Pitho,
 Facundus Lepor, aureumque nodum
 Segnes solvere Gratiaæ sodales,
 Jucundique Sales, & elegantes
 Doctarum facies Facietiarum.
 Quæ postquam niveam ligustra nubem
 Fuderunt beneolentibus canistris,
 Et felicibus irrigata succis
 Sacri nectaris ora miscuerunt:
 Quales Cecropii Platonis olim,
 Quales gutture Pindari canoro,
 Quales Ambrosiis apes labellis,
 Matres ambrosiæ leves crearunt.
 Dilectis etiam redux ab astris
 Virtus remige venit usa cycno,
 Quæ faustos simul augurata soles,
 Et primo similes dies metallo
 Promisit puero, faces honesti
 Admovit, nivibusque concolorem
 Puris moribus indidit nitorem.
 Quin & sidereus Pudor modesta
 Vivo murice temperavit ora,
 Et castos Amor innocens ocellos
 Accendit radiis ab axe raptis;
 Et Clementia nubibus remotis
 Frontem finxit amabilem videri.

ordmU

At custos animum fidelis omnem
 Munit Relligio timore Divum;
 Et contra mala lividamque sortem
 Constans ægide Fortitudo pectus.

Tali Chisiacas honore cunas
 Dignatos Superum choros frequentum
 Actutum variæ viæ reportant.
 Virtutes patrium petunt Olympum,
 Et qua se tenues levant per auras,
 Auræ deciduis pluunt ligustris,
 Narcissisque, rosisque, liliisque.
 Cyrrham Pierides, Claron revisit
 Musarum pater, Atticas Athenas
 Pallas, Suada suam diserta sedem.
 Gratantur redeuntibus Napææ,
 Occurrunt Dryades, levesque Fauni.
 Tellus luteolas benigna calthas
 Submittit, violasque, amaracosque.
 Mitescit positis furor procellis
 Tyrrheni maris: Africis fugatis,
 In regnum lepidæ Favoniorum
 Succedunt animæ beatiorum,
 Et solæ dominantur axe toto.

Lætas interea virere ripas
 Vernis floribus, ac rosis caducis
 Spargi flumina, leniterque motas
 Admiratus aquas tepere blandis
 Aurarum Zephyritidum susurris,

Umbro

Umbro¹ populea caput corona
 Umbratum placidis levavit undis.
 Quando supposita reclinis urna,
 Muscosum latus hinc & inde Nymphis
 Circumstantibus, Orciaque, & Assa,
 Et Merfa, & Soro, & Arbia, & Malena,
 Sordes abluit: ille mox jacentem
 Mento canitiem manu remulfit,
 Et sic fatidico locutus ore est.
 Ergo pollicitam benigna fata
 Invenere viam, sagax futuri
 Quæ Proteus mihi cæruleus solebat
 Nostris pandere gratus hospes antris?
 Ergo jam genitus² beatus infans,
 Infans Chisiades, recens Hetruscæ
 Gentis delictum, decusque Senæ
 Expectatus adest? adest petitus?
 Sic est: prodigio rigentis anni
 Venturæ manifesta signa fortis
 Solvunt ambiguum timore mentem.
 O felix nimis! o beata tellus!
 Nullis urbibus, & secunda nullis
 Tanto cive futura Sena terris!
 Felix Chisiadum domus parentum!
 Summorum genetrix domus virorum!
 Quamvis imperio maris potentes
 Portus Herculeos,³ Cosæ ruinis
 Vicinos Lepidi fuga notatæ;

¹ Umbro nobile Hetruriæ flumen, de quo Rutilius in Itinerario, & Plinius lib. 3. cap. 5.

² Idib. Feb. an. 1599. Senis in Hetruria natus, parentibus Flavio Chisio & Laura Marfilia.

³ Petrus Bembus in Epistolis nomine Leonis X. Pont. Max. scriptis, lib. 7. epist. 21.

98 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

Et quondam moderata ¹ Macereti
Arces turrigeras, genus vetustum
Jactes nobilium Ranutorum.
Quamvis perpetuum decus nepotum,
Illustres animas, piosque Janos
Tusci nobile germen Iliceti,
Augustos celebres amore vatam,
Anselmos, Mariosque, Flaviosque
Armis conspicuos: toga verendos,
Jactes & columen Jugis avitis,
Et Stellis jubar additum coruscis
Quercum robore ² Julio superbam,
Majorem tibi comparabit unus
Famam Chisiades: & ille quondam
Inter semideos erit Latinos.
Postquam dulcibus expeditus ulnis
Matris Marsiliae, solum paternum
Signabit pede jam timente falli,
Ingressus duce semitam fideli,
(Quam sudoribus improbis madentem
Virtutis labor Herculi sequendam
Monstravit teneris adhuc in annis)
Tentabit subito vireta Cyrrhæ,
Et rupes Heliconias, & umbras
Doctæ Phocidos, Atticosque lucos,
Et sacros Academiae recessus.
Cum lustris adoleverit duobus,
Ingens ingenii sagacis ardor

¹ Maceretum oppidum ditionis Senensis, cujus quatuor abhinc secula dominus Anselmus Chisius Frederico Caesari militavit.

² Julius II. Pont. Max. Robore gentis suæ insignibus Chisos donavit: ex quo tempore Quercum Montibus & Stellis adjecerunt.

Ætatem culicis Maroniani
 Ictu fulminis ocior trifulci,
 Unda fluminis ocior citati,
 Prævertet, memorique digna cedro
 Vates carmina finget, & severæ
 Maturus sapientiæ fatelles
 Discet ' Socraticas puellus artes.
 Multum Phillyridæ datus magistro
 Pelides, & Olympicæ quadrigæ
 Debent plausibus, & citantis axem
 Aurigæ stimulis. at ille solo
 Nativi celer impetu caloris
 Fontes sponte sua petet beatos
 Pulchrarum cupidus scientiarum.
 At mox Palladias valere ' curas
 Longis excubiis, & ægra doctis
 Musarum studiis salus jubebit.
 Sic quæ divitis Indiæ potentes
 Thesauros rapit, ac latus sinistrum
 Præbet continuis sali procellis,
 Ventorumque minis, nec ulla vitat
 Audax navifragi pericla ponti,
 Tandem mergitur, aut fatiscit alnus
 Silvæ filia nobilis vetustæ;
 Securis nisi portubus potita
 Quassatum reparet quiete malum.
 Tum post otia lætiore cursu
 Ipsos ausa volare præter Euros

* Duodecim annos natus, intra privatos parietes Philosophicæ theses defendit.

* Proxime sequentibus duobus annis vacare cogitur à studiis, stomachi imbecillitate.

Ad nostras peregrina dona ripas
 Sospes devehit ultimis ab oris.
 Quare viribus integer receptis,
 Sancto pectora concitatus cœstro
 Vifet limina ' consecrata verbo
 Clauso Virgineæ Parentis alvo,
 Picens ubi collibus refedit
 Laureti domus, Adriæ per undas
 Illuc vecta, piis onus catervis
 Cœlestum subeuntibus Quiritum.
 Jam nunc impatiens latere, clausus
 Privato lare, publicas palæstras
 Stagiræ, ² cathedrasque, porticusque,
 Et sacraria maximi Platonis.
 Sublimis vigor ingeni requiret
 Hic quicquid polus ambitu sereno,
 Et tellus gremio, Thetis profundo,
 Et natura sinu fovet capaci,
 Argutæ rationis in statera
 Scrutatum penitus, magistra recti
 Augustis penetralibus clientem
 Admittet ³ Themis, imperique formam
 Et decreta docebit æqua legum.
 Seu quæ Cecropiis Solon Athenis,
 Et Spartæ rigidus tulit Lycurgus,
 Seu justus Numa gentibus Latinis,
 Et bis sex tabulæ Decem virorum:
 Seu quæ Romuleæ verendus Urbis

* Decimo sexto ætatis anno voti reus Lauretanum iter suscepit.
 * Viginti annos natus, Senis publicas Philosophiæ theses defendit.
 * Unum & viginti annos natus, publicas de jure civili theses tuetur.

Antistes dedit, inclytusque Cæsar
 Immensi dominator altus orbis.
 Hinc desiderii ferente penna
 Alto certius Icarî volatu
 Pernicem rapiet sub astra mentem
 Divinæ Sophiæ¹ sagax Aquinas,
 Et velata fides, & alma cœli
 Majestas superas recludet arces,
 Et sese dabit ac Deum videndum,
 Et puram sine nube veritatem.
 Tandem² promeritos virente crines
 Serto triplicis impedire lauri
 Certabunt Themis, & severa Pallas,
 Et de Numine differens supremo
 Cœlestis sapientiæ facultas.
 Sic donis³ sibi debitis potitus
 Magnarum novus artium Senator
 Augustum patriæ reget Lyceum.
 Mox Sena procul impiger relicta,
 Qualis fulva Jovis Tonantis ales
 Nido migrat, & experitur astris
 Dignam testibus indolem parentis,
 Antiquæ cupiet theatra⁴ Romæ,
 Et mundi dominos videre colles.
 O quæ gloria! quanta surget illic
 Claro Chisiadæ seges laborum!
 Nobis tanta nefas canendo famæ
 Incrementa sequi, vetante Proteo,

¹ Septem & viginti annos natus, de universa Theologia publice Senis disputat.

² Anno 1623. 6. Septembris Philosophiæ, 14. Septembris Jurisprudentiæ; anno 1626.

6. Septembris Theologiæ Doctor renunciatus fuit summa omnium approbatione.

³ Anno 1626. trium facultatum Collegio adscribitur; & 10. Decemb. Romam venit.

Quæ cautus monuit tacenda vates.

Et jam me soliti vocant labores,

Et vos, Naiades, citant liquores.

Hæc Nymphis pater elocutus Umbro,

Tuscorum decus amnium, tument

Sese spumeus alveo recondit.

Tum lævo tonuit ter axe cœli

Fatis addere visus auspicatis

Dextram Juppiter approbationem.

Quali murmure siderum frementum

Tuscus sæpe suam probavit artem

Dilectus superis Tages haruspex.

Nec præfagia posteris in annis

Veri certa fides Deum fefellit.

Dum nos grandibus æmulos poëtis

Musarum Juvenilium labores

Miramur, Lyricique vatis auram,

Et dignum tragico pedem cothurno.

Seu primo cecinisse doctus ævo

Pompei lacrymabilem peremti

Fortunam, Pharii scelus Canopi

Damnavit pius, ac truces Achillæ

Perjuri furias, misertus æquam

Ingentis generi labare causam,

Quæ sit victa licet, Catone magno

Et se vindice non tuetur uno.

Seu justi nimis impotens doloris

Letum nobile, Martiamque dextram

Luxit Marfilii gemente plectro,
 Dum fortis cadit hostium ruentum
 Inter funera, prodigusque vitæ
 Pulchro sanguine decolorat æquor.
 Seu notum Canis æstuantis astro
 Trituræ genus & modos Etruscæ
 Cantavit, Cererisque ferta lauro
 Vates nexuit, & siticulosam
 Æstatem Clariis rigavit undis.
 O rus, o nemus, o beata Tempe
 Villæ, jugera dulcis Ancarani!
 Jucundis loca Tusculi viretis,
 Udo Tibure, Formiis amœnis,
 Et blandis mage delicata Baiis,
 Vicinæ nimis invidenda Senæ!
 Vitavit quoties negotiosæ
 Urbis mœnia, carminumque foetus
 Frondosis ibi Chisius sub umbris
 Obstetricibus edidit Camenis!

At quis sufficiat referre plausus
 Famæ præmia, publicasque laudes,
 Quas docti tulit ingeni? paterno
 Deserto lare, cum profectus omnem
 Ignoto rapuit stupore Romam
 Præsens Chisiades, & eloquente
 Cantu plus vice simplici moratus
 Oblitum Tiberim viæ prioris,
 Alcides novus aureis catenis

* Ancaranum Chisiorum villa amœnissima non procul ab urbe Senarum.

Tuscorum simul Aufonumque Suada
 Sacro murice nobilem Senatam,
 Et subsellia traxit alta vatam,
 Vocalis quibus Humor Hipocrenes
 Largæ nomina fecit apta venæ.
 Idem Sulpicios, & Ulpianos,
 Et Paullos imitatus, & Catones,
 Cum responsa dedit, fori querelas
 Expertus tetricas, gravesque causas
 Oravit, Latia¹ datus sacerdos
 Astrææ, veterum patere legum
 Nodos difficiles, & involutos
 Laudavit Themis; & Rigor severus,
 Et Juris comites Fides & Æquum,
 Et Fas, judicis aut sui patroni
 Stiparunt latus; integramque dextram
 Fugerunt avidi Cupido lucri,
 Turpes Infidiæ, malæque Lites,
 Et Fraus, & faciles emi Favores.

Sic postquam teneris adulta virtus
 Annis Chisiadæ dedit futuris
 Omen laudibus, arduisque curis
 Prælufit gravium negotiorum
 Astrææ studiis, & arte Phœbi,
 Turritum caput altius levavit
 Septem collibus, & favente nutu
 Lætis plaudere visa Roma fatis,
 Nec mœstas Cremeræ tumentis undas,

¹ Anno 1629. mense Januario, utriusque Signaturæ factus est Referendarius.

Nec